

A154-84

IDAG

105844

Et lite spørsmål i all uskyldighet

PARALLELLER: Nazismen og kommunismen er ideologier med vesentlige fellestrekk, hvorfor er det da akseptabelt å ha vært kommunist?

NINA KARIN
MONSEN

Forfatterinne og filosof

I våre dager hører vi fremdeles mennesker si at de er marxister eller kommunister. Ingen, eller bare få, synes å holde det mot dem. Å ha vært kommunist eller marxist betraktes nærmest som den riktige villfarelsen et anstendig menneske skal ha lidd av i en viss periode av sitt liv. Svært få våger derimot å fortelle at de er, eller har vært, nasjonalsosialister.

Det er ikke lite underlig at det er slik. For nazismen og kommunismen er ikke ideologier som står langt fra hverandre, hverken i teori eller praksis. Spesielt ikke hvis utgangspunktet er de millioner av døde. Lenin og Stalin aksepterte uten problemer massemordet, i likhet med Hitler og hans menn. Begge ideologiene begrunnet dessuten folkemordet og massemordene på en vitenskapelig måte.

Hitlers utgangspunkt var biologi, den gangen kalt for rasehygiene, et ord som slett ikke hadde en negativ klang i mellomkrigstiden. Stalins vitenskapelige utgangspunkt var samfunnsplanlegging. Begge førerne hadde forestillingen om at mennesket som åndsvesen var ubetydelig eller latterlig. Ingen hadde sans for kunst, kultur, demokrati eller religion. Begge ville skape det nye mennesket. Begge drømte om tusenårsriket.

Så Hitler utryddet mennesker på biologisk grunnlag og hans politikk tok livet av jøder, sigøynere, slaver, handicappede, senile og alle som var imot ham. Og Stalin utryddet mennesker på sosiologisk grunnlag,

tok livet av overklassen, middelklassen, borgere og alle som var imot ham. I Stalins imaginære univers var klassefienden en slags jøde, og i Hitlers var jøden en slags klassefiende. Rase- og klasse-begrepet skjulte ideologienes likhet.

Så hvorfor er det fremdeles så mye bedre å ha vært marxist enn nazist? Jeg har noen forslag til svar. Hitler var for det første Vestens fiende under annen verdenskrig, mens Stalin var alliert. Ens venner skal forsvares, deres kriminelle handlinger kan forstås, mens fiendens selvfølgelig i utgangspunktet er uforståelige.

Dessuten var Hitlers fiender klassiske ofre, de svake, taperne i samfunnet, mens Stalins fiender var de som hadde sittet med makten, de sterke, vinnerne i samfunnet. Ifølge den sosialdemokratiske ideologi kan man hate de mektige med god grunn, mens ofrene ikke fortjener hat. Ofrene skal overta makten, men blir ikke hatverdige av den grunn. Og selvfølgelig, Stalins fiender er fremdeles de vestlige lands fiender. Ideologien tillater ikke noen særlig utskifting av fiendegrupper, uten selv å måtte forandres. Ideologi og fiendebilde henger nøye sammen. Og nå som tidligere er det de som klarer seg godt, som er dannet og utdannet, som får rollen som undertrykkere.

Men den kanskje aller viktigste forklaringen på at det fremdeles ikke er skam å erklære seg som marxist, er selvfølgelig at kommunistene klarte å få konsensus om at de var de snilleste i hele verden og at nazistene var de slemmeste. En kommunist er en som hadde de beste intensjoner. Mens en nazist hadde de verste. Handlingene betyr ingenting. Forøvrig er det kommunistenes intellektuelle slektninger som fremdeles sitter med makten i mange land i Europa; 68-generasjonen kan ikke dø.

Nina Karin Monsen